

en de Bengaalse minder dan 20 % winst. Een nader verzoek van Chailje om van iedere vergoeding ontslagen te worden, omdat die textiel door zijn voorganger Christiaan Ernst van Sijffert besteld was, zal het aanstaande voorjaar behandeld worden. De ontheffing door het bestuur te Padang bij besluit van 15 november 1762 van de gewezen resident te Natal van Mosschel van f 500,- aan teveel opgelegde vergoeding, [fol. 1341] is goedgekeurd, daar hij zeer armoedig zou zijn en de argumenten van het bestuur daarvoor juist waren. Maar er is wel bevolen om bij het opleggen van een boete of vergoeding in de secretariële of de negotiepapieren steeds te vermelden of het soldijgeld, dan wel courant of kasgeld betreft. Als het bestuur van Mosschel in plaats van tot f 1500,- courant, of f 2000,- soldijgeld, tot f 1125,- kas, of f 1500,- soldijgeld, had willen veroordelen, dan had het dit expliciet moeten vermelden. Nu was zonder nadere specificatie gesproken van een boete van f 1500,-. In de brief van 27 februari 1765 heeft het bestuur aangetoond dat de vergoeding van f 365, zoals genoemd in de brief van 28 augustus 1764 naar Padang, te laat aan het opperhoofd te Pulau Tjinkuk Jan Fredrik Lansius in rekening was gebracht, doordat de bevindingen op de negotieboeken over 1759/60 te laat waren ontvangen. [fol. 1342] Ze kwamen pas in 1763 met de Kronenburg te Padang aan en werden kort daarop met de bark Draak teruggestuurd. Lansius was toen al gerepatriëerd, zonder vermogen in Azië achter te laten, waarop verhaal gezocht kon worden. Daarom is de hem opgelegde vergoeding afgeschreven. Daarentegen is bij besluit van 15 mei 1765 aan degene die de boeken over 1754/55 heeft bijgehouden, een vergoeding opgelegd van f 512 wegens onterecht afgeschreven wapenkamergoederen. Het bestuur berichtte in zijn brief van 15 september 1764 dat het begonnen was met de vernieuwing van de omwalling en het bouwen van een goed huis te Priaman, omdat dit de landbouw aldaar en vooral de handel bevorderde door de beveiliging van de wegen tussen Passaman en Padang. Het bestuur vertrouwde dat de Hoge Regering de begrote kosten van rsd 1075,-, of f 2580,-, zou goedkeuren. [fol. 1343] Dit is het geval, daar het overeenkwam met eerdere berichten over de noodzaak van een post aldaar. Voor die som kan een hechte en sterke vestiging gebouwd worden en de uitgaven voor Priaman en Tiku in 1762/63 bedroegen maar f 73. Hoewel niet wordt ontkend dat, zoals het bestuur in zijn brief van 27 december 1764 heeft geschreven, verbetering van de gebouwen te Airhadji, zo al niet voor de handel dan toch om het binnendringen van concurrenten tegen te gaan, noodzakelijk is, wil men toch eerst een nauwkeurige opgave van de kosten. Het betreft een nieuw pakhuis voor opslag van 25.000 lb peper en 25, of ten hoogste 30 pakken¹², een nieuwe wacht, vertrekjes op palen voor de Europese militairen met een residentswoning er boven en afzonderlijke hutten voor de inlanders, waarvan behoorlijke tekeningen op schaal nodig zijn. [fol. 1344] Daarop is een plan voor een kleine pagger, of palissade, met de noodzakelijke woningen etc. ontvangen, die ruw begroot op niet minder dan rsd 2438, of f 5851, zouden uitkomen. Deze stukken zullen in de vergadering behandeld worden. Betreffende de negotieboeken is bij circulaire aan alle kantoren in Azië bevolen dat de gouverneurs, directeurs, commandeurs of mindere hoofden, samen met de hoofd of eerste administrateur, de beginvoorraden in de kopieboeken voor Batavia, zowel als in de minuten, vergelijken met de voorraden in het voorafgaande jaar. De genoemde administrateurs moeten deze boeken zelf tekenen en controleren, of het laatste door een ander laten uitvoeren, maar voor zijn rekening en verantwoording. De huidige slechte omstandigheden maken zulke ongewone voorzorgen noodzakelijk. [fol. 1345] Dit heeft de fraude in de negotieboeken van Malabar en eerder in die van Bengalen duidelijk aangetoond. Op Sumatra's Westkust is de verkoop van producten de enige bron van inkomsten. De uitgaven zijn daarmee, zoals uit het slot van de negotieboeken van alle kantoren blijkt, niet steeds evenredig. Want te Baros waren de uitgaven f 160 hoger dan de inkomsten en vergeleken met 1762/63 was er een verslechtering van f 6418. Te Airhadji was er in dat jaar een positief saldo van f 1508, maar in 1763/64

12 Bedoeld lijkt pakken textiel.